ТРЕНІНГОВИЙ МОДУЛЬ

З ПИТАНЬ ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ
ДЛЯ РОБОТИ З ЖУРНАЛІСТАМИ ТА ЖУРНАЛІСТКАМИ

GENDERZ

Авторський колектив:
Світлана Дубина – правозахисниця, гендерна експертка, тренерка, в т. ч. з питань гендерної рівності, голова Вінницької громадської організації «Інформаційно-просвітницький центр «ВІСЬ»

Наталія Виговська – медіаекспертка, тренерка з питань професійної журналістської етики та стандартів, регіональна представниця Інституту масової інформації в Запорізькій області, кандидатка наук із соціальних комунікацій

Редакційна група:
Ростислав Мілевський – директор благодійного фонду «Гендер Зед»

Дмитро Калінін – менеджер зі зв'язків з громадськістю благодійного фонду «Гендер Зед»

Ірина Виртосу – журналістка, експертка з недискримінації Центру прав людини ZMINA

Дизайн та верстка:
Сергій Андрух

Публікація стала можливою завдяки підтримці Фонду прав людини Посольства Нідерландів в Україні. Погляди, викладені в даній публікації, належать виключно її авторському колективу і можуть не збігатися з поглядами Фонду прав людини.

Публікація частково чи повністю може вільно копіюватися і використовуватися для освітніх та інших некомерційних цілей за умови, що кожне таке використання супроводжуватиметься посиланням на благодійний фонд «Гендер Зед» як на джерело.

Для безкоштовного розповсюдження.

Запоріжжя
2019

GENDERZ

Тренінговий модуль на тему гендерної рівності був розроблений Запорізьким обласним благодійним фондом «Гендер Зед» у співпраці з досвідченими тренерками з тем прав людини, толерантності, гендерної рівності, недискримінації, а також експертками у сфері журналістики. Публікація передає практичний досвід авторок та відображає їхнє ціннісне ставлення до теми.

Метою публікації є надання методичної допомоги тим, хто планує проводити заняття з гендерної тематики для працівників та працівниць медіасфери.

Модуль може бути корисний як досвідченим тренерам та тренеркам, так і початківцям. Сам тренінг може бути використаний як в готовому вигляді, так і піддаватися змінам відповідно до завдань чи тривалості заняття.

Учасниками та учасницями тренінгу можуть бути редакційні колективи, студентство старших курсів відповідної спеціальності, представники та представниці журналістських організацій, блогер(к)и й влогер(к)и – усі ті, хто хоче писати якісні журналістські матеріали, не вживаючи мову ворожнечі, сексистські штампів та дотримуючись журналістської етики.

Завдання тренінгового модулю:

- Надати базову інформацію щодо прав людини, дискримінації;
- Дати визначення поняттям «гендер», «гендерна рівність», «сексизм», «фемінізм», «мова ворожнечі» тощо;
- Розглянути вплив та наслідки гендерних стереотипів, навчити ідентифікувати сексизм у медіа та рекламі;
- Актуалізувати тему журналістської етики та професійних стандартів при висвітленні гендерної тематики;
- Навчитися формулювати принципи роботи над матеріалами з гендерної тематики;
- Актуалізувати найважливіші правила створення якісного медіаконтенту на гендерну тематику.

Цей модуль містить **додатки** – готові презентації, роздаткові матеріали, аркуші з посиланнями на вебсайти, інформацію для самопідготовки тощо. Усі додатки можна знайти за лінком http://bit.ly/2VVgCeT

Рекомендована кількість учасників та учасниць тренінгу: 20 осіб.
Тривалість: 3 тренінгові дні.

09:30 – 10:00	Реєстрація. Вітальна кава
10:00 – 11:00	Сесія 1. Прийняття правил. Представлення теми і програми тренінгу. Знайомство. Проговорення очікувань
11:00 – 11:30	Сесія 2. Права людини. Поняття дискримінації. ТОП порушення прав різних груп населення в Україні
11:30 – 12:00	Перерва
12:00 – 12:45	Сесія 2 (продовження). Права людини. Поняття дискримінації. ТОП порушення прав різних груп населення в Україні. Недискримінаційна лексика в ЗМІ
12:45 – 13:30	Сесія 3. Основні поняття: гендер, стать, гендерна ідентичність. Конструювання гендеру
13:30 – 14:30	Обід
14:30 – 15:00	Сесія 3 (продовження). Основні поняття: гендер, стать, гендерна ідентичність. Конструювання гендеру
15:00 – 16:00	Сесія 4. Гендерні стереотипи: вплив та наслідки. Як протидіяти гендерним стереотипам через інформацію та просвітництво. Сексизм: ідентифікація та протидія
16:00 – 16:30	Перерва
16:30 – 17:30	Сесія 4 (продовження). Гендерні стереотипи: вплив та наслідки. Як протидіяти гендерним стереотипам через інформацію та просвітництво. Сексизм: ідентифікація та протидія
17:30 – 18:00	Сесія 5. Завершення дня, зворотній зв'язок. Рефлексія
	Факультативно після вечері – перегляд та обговорення тематичного фільму

10:00 – 10:20	Вступ у день. Актуалізація роботи першого дня
10:20 – 11:30	Сесія 6. Види насильства. Гендерно-обумовлене насильство: ідентифікація та протидія. Поради для журналістської спільноти, яка висвітлює тему насильства та дискримінації. Недискримінаційна лексика в медіа
11:30 – 12:00	Перерва
12:00 – 13:00	Сесія 6 (продовження). Види насильства. Гендерно-обумовлене насильство: ідентифікація та протидія. Поради для журналістської спільноти, яка висвітлює тему насильства та дискримінації. Недискримінаційна лексика в медіа
13:00 – 14:00	Обід
14:00 – 15:35	Сесія 7. Етика в сучасній журналістиці та її роль у висвітленні конфліктно-чутливої тематики
15:35 – 16:30	Сесія 8. Мова ворожнечі: як уникнути упередження в журналістських текстах. Розбір етичних кейсів
16:30 – 16:45	Перерва
16:45 – 17:40	Сесія 9. Професійні стандарти журналістики та варіанти висвітлення гендерної тематики
17:40 – 18:00	Сесія 10. Завершення тренінгового дня. Рефлексія

10:00 – 10:20	Вступ у день. Актуалізація роботи другого дня
10:20 – 11:00	Сесія 11. Гендер і медіа: створення гендерного кодексу редакції
11:00 – 11:45	Сесія 12. Приклади професійних матеріалів з гендерної тематики. Робота з кейсами
11:45 – 12:15	Перерва
12:15 – 13:15	Сесія 13. Гендер і авдиторія: створення тематичного банку
13:20 – 14:20	Обід
14:20 – 16:30	Сесія 15. Створення плану-проєкту матеріалу з гендерної тематики. Презентація проєктів матеріалів
16:30 – 17:00	Сесія 16. Завершення тренінгу. Фінальна рефлексія. Вручення сертифікатів

Сесія 1.
Прийняття правил. Представлення теми і програми тренінгу. Знайомство. Проговорення очікувань

Тривалість: 60 хвилин

Мета:
- створити продуктивну, безпечну атмосферу тренінгу;
- провести знайомство;
- зібрати та обговорити очікування учасників та учасниць;
- узгодити організаційні питання;
- заповнити вхідну оціночну анкету

Етапи сесії та методи її проведення:
- вступна частина тренінгу: знайомство, робота з очікуваннями;
- відповіді на організаційні питання;
- визначення та затвердження правил роботи на тренінгу;
- заповнення вхідної оціночної анкети

Матеріали, які необхідні для проведення сесії:
Бейджі або паперовий скотч, дошка або фліпчарт, маркери, стікери, вхідні анкети, лист реєстрації, ручки, папір А-4 або блокноти

ОПИС

Введення в тренінг
Разом з організаторською командою привітайте учасників та учасниць, стисло розкажіть про проєкт, в межах якого проводиться тренінг. Проведіть коротку самопрезентацію, обговоріть можливі логістичні питання. Потім озвучте тему та мету тренінгу.

Знайомство
Знайомство учасників та учасниць може відбуватися через роботу в малих групах або в формі самопрезентації. Вибираючи форму знайомства, врахуйте, що знайомство в процесі короткої самопрезентації займає менше часу, але групова робота сприяє командоутворенню й підвищує групову динаміку та сприяє подальшій співпраці в групі.

Очікування
Очікування можна зібрати або під час знайомства, або після того, як знайомство буде завершено. Запишіть всі очікування на стікерах та прикріпіть їх на дошці. Очікування зберігаються упродовж усього тренінгу.

Правила
Правила проведення тренінгу прийміть разом із групою. Зверніть увагу на ось ці правила (це невичерпний перелік):

- пунктуальність;
- правило піднятої руки»: говорити по черзі;
- конфіденційність: особиста інформація не може вийти за межі тренінгу без згоди авторів;
- добровільність участі в активностях тренінгу;
- персоніфікація: говорити від «я»;
- повага: фотографувати і публікувати світлини в мережі тільки з дозволу учасників та учасниць; під час проведення тренінгу мобільні телефони мають бути переведені у беззвучний режим; якщо у когось терміновий дзвінок, вони можуть вийти і поговорити за межами тренінгової зали;
- повага до різноманітності;
- правило «стоп»: будь-який процес може бути в будь-який момент зупинений тренером чи тренеркою

Якщо необхідно, обговоріть питання фізичної безпеки під час тренінгу!

Заповнення вхідної оціночної анкети
Наголосіть присутнім, що вхідна та вихідна анкета не є іспитом, і що результати опитування є конфіденційними та будуть використовуватись в узагальненому вигляді. Зверніть увагу, що ту саму анкету учасниці та учасники заповнюють наприкінці останнього дня тренінгу, для того щоб порівняти розуміння теорії «до» та «після» (див. Додаток 1.1).

ПОРАДИ ТРЕНЕРСЬКІЙ КОМАНДІ

Якщо в групі відчувається напруга, то варто прийняти та обговорити правила ще до знайомства та збору очікувань. Це дасть учасницям та учасникам відчуття безпеки.

Важливо пересвідчуватись, що всі розуміють вживані поняття та абревіатури, які зустрінуться в анкеті

Сесія 2.
Права людини. Поняття дискримінації.
ТОП порушення прав різних груп населення в Україні

Тривалість: 1 година 15 хвилин

Мета:
- дати визначення понять «права людини», «дискримінація»;
- пояснити необхідність забезпечення прав і можливостей кожної людини;
- дати інформацію про характеристики прав людини;
- проінформувати присутніх про ТОП порушення прав різних груп населення в Україні;
- познайомити з основними міжнародними та вітчизняними нормативно-правовими актами у сфері прав людини;
- підвищити мотивацію до роботи в сфері розширення прав і можливостей вразливих груп людей

Методи проведення сесії:
- інформаційне повідомлення (презентація);
- мозковий штурм;
- робота з документами;
- перегляд та обговорення відео;
- рольові вправи

Специфічні поняття, терміни, абревіатури:
- дискримінація
- стигма, стигматизація
- дискриміновані групи
- множинна дискримінація
- толерантність
- загальна декларація прав людини (ЗДПЛ)

ОПИС

Вправа 1. Асоціація

Час виконання: 15 хвилин

Інструкції:

1. Запропонуйте групі назвати асоціації, які виникають у них, коли чують слова «права людини».

2. Записуйте відповіді на фліпчарті або дошці.

3. Обговоріть з групою результати і наголосіть, що всі асоціації пов'язані з нашим життєвим досвідом і всі відповіді, звісно, стосуються обговорюваної теми і в цьому вони зможуть переконатися, коли дадуть визначення поняттю «Права людини».

Вправа 2. Що таке «права людини»

Час виконання: 20 хвилин

Обладнання: проєктор або написані на великому аркуші визначення поняття «права людини»; по одній копії аркуша зі стислим викладом Загальної декларації прав людини

Інструкції:

1. Виведіть на екран або повісьте аркуш паперу на дошці (фліпчарті) із визначенням/визначеннями «права людини» та, використовуючи презентацію (див. Додаток 2.1, дві частини), надайте інформацію групі про те, що таке права людини, основні цінності прав людини та характеристики прав людини. Також, для візуалізації, можна роздрукувати пам'ятки «Права людини» (див. Додаток 2.2) та «Нормативно-правові акти, які регулюють права людини» (див. Додаток 2.3).

2. Роздайте учасницям та учасникам аркуші зі стислим викладом Загальної декларації прав людини (див. Додаток 2.4), та запропонуйте протягом 10 хвилин з ними ознайомитись. Будьте готові роз'яснити зміст незрозумілих статей. Запитайте, чи є у групи коментарі, запитання.

3. Проінформуйте групу за допомогою презентації про інші основні міжнародні та вітчизняні нормативно-правові акти у сфері прав людини. Бажано процитувати (презентувати) окремі статті цих документів.

4. Насамкінець перегляньте відео: «Історія прав людини», проведіть коротку рефлексію https://cutt.ly/Iez40HQ (див. Додаток 2.5).

Вправа 3. Рольова гра «Кроки»

Час виконання: 25 хвилин

Обладнання: заготовлені ролі та твердження

Інструкції:

1. Роздайте картки з «ролями» (див. Додаток 2.6).

2. Оголосіть умови гри: «Ви адвокат/адвокатка і представляєте інтереси свого клієнта/своєї клієнтки. Будь ласка, від її/його імені зробіть крок вперед, якщо ви можете ствердно відповісти на ці твердження...» (див. Додаток 2.7).

3. Після вправи обговоріть: чому присутні зайняли свої позиції? Які групи людей більш дискриміновані? Чому?

4. Презентуйте та обговоріть дослідження щодо дискримінації в Україні https://cutt.ly/xezZUfp (див. Додаток 2.8).

5. Обговоріть ситуацію в сфері прав людини в їхніх регіонах, визначте «больові точки». Можливі питання для дискусії: «Визначте конкретні кроки для поліпшення ситуації; Що можна зробити аби протидіяти дискримінації?»

ПОРАДИ ТРЕНЕРСЬКІЙ КОМАНДІ

Зазначте, що універсальність прав людини не загрожує різноманіттю індивідуальностей чи культурних відмінностей. Наголосіть, що учасниці та учасники, за необхідності, зможуть отримати тематичні презентації для закріплення знань (додатки). Якщо хтось із групи зацікавився/лась темою прав людини і прагне дізнатися більше, ви можете запропонувати їм лекцію Марека Новицького (див. Додаток 2.9) https://cutt.ly/qezINJB

Сесія 3.
Основні поняття: гендер, стать, гендерна ідентичність. Конструювання гендеру

Тривалість: 1 година 15 хвилин

Мета:
- дати визначення поняттям «стать», «гендер», «конструювання гендеру», «сексуальна орієнтація», «гендерна ідентичність», «ЛГБТІК»;
- пояснити, що гендер конструюється соціально та зумовлюється багатьма чинниками;
- надати необхідну інформацію, зокрема дані про джерела інформації на гендерну тематику;
- пояснити (або переконатись в розумінні) нових термінів

Етапи сесії та методи її проведення:
- інтерактивна вправа «Визначення «портрету» статі» з подальшим обговоренням»;
- мозковий штурм – вправа «Глосарій»;
- презентація, мінілекція з включенням формату «вікторина»

Матеріали, які необхідні для проведення сесії:
фліпчарт, стікери, маркери, фліпчарт, проєктор, презентація в електронному варіанті

Специфічні поняття, терміни, абревіатури:
- асексуал/ка
- бісексуал/ка
- гендер
- гендерна ідентичність
- глосарій
- гомосексуал/ка
- інтерсекс-людина
- лесбійка
- стать та гендер

ОПИС

Вправа 1. Визначення «портрету» статі

Час виконання: 15 хвилин

Інструкції:

1. Запропонуйте учасникам та учасницям описати якості та ознаки «справжньої» жінки та «справжнього» чоловіка.

2. Те, що присутні називають, можна одразу записувати на фліпчарті, розділивши листок вертикально «Чоловік | Жінка», або якості/ознаки записувати на кольорових стікерах і кріпити на фліпчарті.

3. Після того, як усі висловляться, обговоріть коротко з групою, наскільки те, що записано, притаманне лише жінкам чи лише чоловікам?

4. Визначте з групою, до чого б вони віднесли записане – до поняття «стать» чи «гендер»? Чому?

Вправа 2. Мозковий штурм – вправа «Глосарій»

Час виконання: 15 хвилин

Інструкції:
1. Методом «мозкового штурму» запропонуйте присутнім дати визначення поняття «стать», «гендер», узагальніть їх та запишіть на фліпчарті.

2. Запропонуйте такий висновок:
«Гендер конструюється соціально та зумовлюється багатьма чинниками. Людина не обирає, ким народитися – чоловіком чи жінкою, – але саме стать починає визначати все її або його подальше життя. З дитинства до дітей по різному ставляться залежно від того, хлопчик це чи дівчинка. «Дай здачі, ти ж хлопчик» – виховуємо агресію та черствість. «Будь охайною, ти ж дівчинка» – дорікаємо дочці, в той час як не звертаємо увагу на плями на одязі її брата. А хіба хлопчикам не потрібно бути чистими? «Веди себе тихо, будь скромною, не сперечайся і не доказуй – ти ж дівчинка» – принижуємо сміливу та ініціативну дівчинку. Саме в такий спосіб сім'я, вихователі, вчителі, ЗМІ й інше оточення закладають дітям різні стандарти поведінки, а дитина з моменту народження стає об'єктом впливу гендерної системи».

3. Щоб глибше зануритися в тему, ознайомте групу з інформацією презентації.

Презентація та мінілекція з включенням формату «вікторина»

Час виконання: 25 хвилин

Інструкції:
1. Зробіть презентацію для групи (див. PowerPoint презентацію Додаток 3.1) з включенням елементів вікторини «запитання-відповідь».

2. Підведіть підсумки, ще раз наголосивши на визначенні «стать», «гендер», «гендерна ідентичність» і порадьте тим учасникам та учасницям, які захочуть ґрунтовніше вивчити тему, додаткову літературу та корисні ресурси (Додаток 3.2):

- «Гендер для медій» https://cutt.ly/8ezZhPp
- «Гендер для чайников» https://cutt.ly/PezZjwg
- «Гендер для всіх» https://cutt.ly/HezZjGa
- «Гендер і антигендер» https://cutt.ly/jezZkWM
- «Гендерна рівність і недискримінація: посібник для експертів і експерток аналітичних центрів» https://cutt.ly/PezZlo9
- «Гендер в деталях» https://cutt.ly/RezZl0c
- «Повага: кампанія проти сексизму у політиці та ЗМІ» https://cutt.ly/RezZzmT
- «Ґендерні медійні практики» https://cutt.ly/HezZxue

Робота в малих групах «Де в медіа ховається гендер?»

Час виконання: 20 хвилин

Інструкції:
1. Попросіть учасників та учасниць об'єднатися по 4-5 осіб для того, щоб підготувати презентацію на тему «Врахування гендерних аспектів у роботі медіа».

2. Заслухайте та обговоріть презентації.

ПОРАДИ ТРЕНЕРСЬКІЙ КОМАНДІ

Важливо після емоційно-напружених сесій та сесій, на яких учасниці та учасники залучають власний, можливо, травматичний досвід, проводити вправи-енерджайзери.

Підберіть рухавку відповідно до групової динаміки. Слід враховувати, що молода і неформальна авдиторія більш готова до ігрових, енергійних, гучних вправ, а «вікова» і «статусна» – до вправ з мінімальними переміщеннями і мінімальним тактильним контактом

Сесія 4.
Гендерні стереотипи: вплив та наслідки. Як протидіяти гендерним стереотипам через інформацію та просвітництво.
Сексизм: ідентифікація та протидія

Тривалість: 2 години

Мета:
- дати учасникам та учасницям інформацію щодо гендерних стереотипів, їхнього впливу та наслідків в житті людей;
- навчити ідентифікувати сексизм у медіа та рекламі та проінформувати про алгоритм протидії сексизму;
- показати, як вибудовується ланцюжок «стереотип–упередження–дискримінація»

Методи проведення сесії:
- мозковий штурм;
- робота в малих групах;
- презентація;
- перегляд та обговорення анімаційного фільму Purl (Пьорл);
- робота з кейсами

Матеріали, які необхідні для проведення сесії:
фліпчарт, стікери, проєктор, маркери, електронні презентації

Специфічні поняття, терміни, абревіатури:
- стереотип;
- сексизм;
- Індустріальний гендерний комітет з реклами;
- Стандарт недискримінаційної реклами за ознакою статі

ОПИС

Вправа 1. Мозковий штурм

Час виконання: 15 хвилин

Інструкції:
1. Зверніться до групи: «Думаю, що всі ви чули і використовуєте в своїх комунікаціях слово «стереотип», як ви поясните, що це? Які ви знаєте стереотипи? Які із цих стереотипів гендерні?»

2. Зафіксуйте відповіді на фліпчарті й прокоментуйте їх.

Вправа 2. Робота в малих групах

Час виконання: 30 хвилин

Інструкції:
1. Оберіть і підкресліть чотири гендерні стереотипи. Якщо група не назвала достатньої кількості, то доповніть.

2. Об'єднайте учасниць та учасників в чотири групи, дайте їм по одному гендерному стереотипу й оголосіть завдання: «Подумайте і запишіть, які наслідки для чоловіків і жінок має даний стереотип, як позитивні так і негативні. Хто найбільше страждає від гендерних стереотипів?».

3. Презентуйте напрацювання групи.

4. Зробіть висновок, що від гендерних стереотипів страждають, як жінки так і чоловіки. Але гендерна дискримінація більшою мірою вражає жінок.

5. За наявності часу, варто додатково презентувати для групи результати першого національного опитування щодо рівності чоловіків та жінок» https://bitly.su/tRVn9r (див. Додаток 4.1).

Презентація «Гендерні стереотипи. Сексизм та протидія»

Час виконання: 35 хвилин

Інструкції:
1. Для занурення теми використайте матеріали презентації PowerPoint у Додатку 4.2 (15 хвилин).

2. Завершіть презентацію показом та обговоренням тематичного анімаційного фільму Purl https://cutt.ly/7ez7nkx (див. Додаток 4.3) (20 хвилин).

3. Обговоріть з групою: чи актуальний цей фільм для колективів, у яких вони працюють? Як гендерні стереотипи та дискримінація впливають на професійну діяльність журналістської спільноти? Як можна протидіяти?

Вправа 3. Кейс-стаді

Час виконання: 40 хвилин

Інструкції:
1. Обєднайте присутніх у команди по чотири особи.

2. Роздайте кожній команді зразки сексистських матеріалів у ЗМІ чи/та рекламі (див. Додаток 4.4). Після обговорення команди мають запропонувати експертний висновок, чому цей кейс підпадає під визначення «Сексистський/дискримінаційний матеріал» чи «Сексистська/дискримінаційна реклама».

3. Для більш професійного обговорення роздайте групі «Стандарт недискримінаційної реклами за ознакою статі» https://cutt.ly/bezZ3v8 (див. Додаток 4.5).

4. Надайте кожній команді кілька хвилин для презентації своїх результатів у загальному колі.

5. Підведіть підсумки (5 хвилин). Важливо ще раз узагальнити ознаки сексистських/дискримінаційних матеріалів і реклами та нагадати, як формується ланцюжок «стереотип–упередження–дискримінація».

ПОРАДИ ТРЕНЕРСЬКІЙ КОМАНДІ

Необхідно наголосити, що, можливо, раніше в професійному досвіді учасниць та учасників були випадки вживання як дискримінаційної лексики, так і проявів сексизму, та завжди можна змінювати практику самим і закликати до цього колег

Сесія 5.
Завершення дня, зворотній зв'язок. Рефлексія

Тривалість: 30 хвилин

Мета:
- провести зворотний зв'язок за тренінговим днем, включаючи вибіркову оцінку очікувань учасниць та учасників;
- визначити стан групової динаміки;
- зробити логічні переходи до другого тренінгового дня

Методи проведення сесії:
- зворотній зв'язок від учасниць та учасників

ОПИС

Зворотній зв'язок від учасниць та учасників

Інструкції:
1. Усі присутні мають зазначити на стікерах, яка інформація з першого дня тренінгу стала для них найважливішою, які події – найяскравішими. Попросіть по черзі підходити до плакату, щоб озвучити свої роздуми, наклеївши у відповідний розділ стікери (див. зразок нижче).

Перший день тренінгу	
Найважливіша інформація	Найяскравіші події

2. Подякуйте усім за роботу, оголосіть час початку тренінгової сесії наступного дня.

3. Запросіть на факультативне заняття – перегляд та обговорення фільму (на вибір) «Великі очі» 2014 р. або «Посмішка Мони Лізи» 2003 р. (Додаток 5.1).

4. Також рекомендуємо поділитися з присутніми посиланням на список фільмів про боротьбу жінок за свої права, для самостійного перегляду вдома (див. Додаток 5.2).

ПОРАДИ ТРЕНЕРСЬКІЙ КОМАНДІ

Бажано, щоб зворотній зв'язок дали всі учасники та учасниці групи

Вступ у день. Актуалізація роботи першого дня

Час виконання: 20 хвилин

Матеріали: іграшка-антистрес

Інструкції:

1. Перед початком другого дня зробіть вступне коло з допомогою іграшки-антистрес, актуалізувавши роботу першого дня. Корисно, якщо учасниці та учасники пригадають основні теми минулого дня.

2. Вступ у день може бути також алегоричним, наприклад, «З якою погодою чи порою року я себе асоціюю зараз?»

3. Варто дати можливість усім поставити запитання або зробити уточнення, якщо вони цього потребують. Слідкуйте, щоб ніхто не перебивав й не оцінював сказане, щоб усі говорили по черзі та мали можливість висловитися.

4. Коротко проговоріть план другого дня.

Сесія 6.
Види насильства. Гендерно-обумовлене насильство: ідентифікація та протидія. Поради для журналістської спільноти, яка висвітлює тему насильства та дискримінації. Недискримінаційна лексика в медіа

Тривалість: 2 години 10 хвилин

Мета:
- визначити, який сенс присутні вкладають у поняття насильства, і, якщо буде потрібно, скоригувати його під час сесії;
- акцентувати, що питання насильства, стигми та дискримінації взаємопов'язані і розглядаються в єдиному контексті в межах цієї теми;
- напрацювати рекомендації з висвітлення теми насильства в ЗМІ;
- надати поради щодо використання недискримінаційної лексики

Методи та етапи проведення сесії:
- робота в трійках «Як пояснити, що таке насильство та які його види»;
- презентація роботи груп;
- презентація «Види насильства» з обговоренням;
- робота в групах «Дерево насильства» з обговоренням;
- презентація Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству»;
- напрацювання пропозицій з висвітлення теми насильства в ЗМІ у форматі «Світового кафе»

Матеріали, які необхідні для проведення сесії:
фліпчарт, стікери, проєктор, маркери, електронні презентації

Специфічні поняття, терміни, абревіатури:
- віктимізація
- гендерно-обумовлене насильство
- гомофобія
- кривдник
- ксенофобія
- маргіналізація
- насильство
- потерпіла особа
- синдром набутої безпорадності (СНБ)

ОПИС

Вправа 1. Робота в трійках «Як би ви пояснили, що таке насильство»

Час виконання: 30 хвилин

Інструкції:

1. У вступному слові поставте завдання: «Після об'єднання в малі групи обговоріть та визначте, як би ви пояснили, що таке насильство та які його види» (15 хвилин).

2. Після закінчення часу попросіть презентувати свої напрацювання (15 хвилин).

Презентація «Види насильства»

Час виконання: 15 хвилин

Інструкції:
1. Для презентації використайте матеріали у Додатку 6.1 (перша частина презентації).

2. Відведіть деякий час на обговорення презентації.

Вправа 2. Робота в малих групах «Дерево насильства»

Час виконання: 25 хвилин

Інструкції:
1. Об'єднайте учасниць та учасників у чотири групи, дайте завдання виконати вправу «Дерево насильства» (10 хвилин). Поясніть, що у дерева є стовбур – це прояви насильства, гілки та листя – наслідки, коріння – те, що живить.

2. Кожній з груп дайте на обговорення один з видів насильства (15 хвилин):
   1 група – розглядає фізичне насильство
   2 група – розглядає психологічне насильство
   3 група – розглядає сексуальне насильство
   4 група – розглядає економічне насильство

3. Після обговорення малими групами запропонуйте поділитися результатами всім присутнім.

Презентація закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству»

Час виконання: 15 хвилин

Інструкції:
1. Для презентації використайте матеріали у Додатку 6.1 (друга частина презентації).

2. Відведіть час на обговорення презентації й роз'яснення незрозумілих моментів.

Вправа 3. «Світове кафе»

Час виконання: 35 хвилин

Інструкції:

1. Об'єднайте учасниць та учасників у три малі групи.

2. Попросіть напрацювати пропозиції з висвітлення теми насильства та дискримінації в ЗМІ у форматі «Світового кафе». Інструкцію щодо проведення «Світового кафе» можна переглянути в Додатку 6.2 (джерело https://cutt.ly/jezXYG6).

3. Насамкінець роздайте присутнім друковані поради «Недискримінаційна лексика в ЗМІ» (див. Додаток 6.3). Запропонуйте упродовж п'яти хвилин з ними самостійно ознайомитися.

4. Також можна порекомендувати додаткові джерела з теми (Додаток 6.4):
- https://cutt.ly/ZezXUPn
- https://cutt.ly/2ezXOt7
- https://cutt.ly/GezXOAf
- https://cutt.ly/VezXPqg
- https://cutt.ly/JezXPWS

Перегляд анімаційних фільмів

Час виконання: 10 хвилин

Інструкції:

1. Запропонуйте переглянути тематичні анімаційні фільми (Додаток 6.5):
   - «Згода на секс просто як чай» https://cutt.ly/aezXApm
   - «Згода для дітей» https://cutt.ly/VezXDmZ

2. Попросіть групу обговорити побачене у вільному форматі.

ПОРАДИ ТРЕНЕРСЬКІЙ КОМАНДІ

Необхідно вчасно зупиняти емоційні обговорення, які можуть вийти за межі встановленого часу. Це потрібно робити коректно, уникаючи висловів типу «репліка такого-то/такої-то учасника/учасниці буде останньою і ми підемо далі за програмою». Замість цього можна вживати визначення «завершальна/заключна в цьому обговоренні». Сесії з проблем насильства і дискримінації важливо завершати на життєстверджуючій ноті. Це може бути підсумкова репліка/зворотній зв'язок тренерської команди й ініційовані нею оплески на підтримку ідей і робот всіх учасників та учасниць. Можна запросити присутніх до післятренінгового обговорення та консультування з тематики офлайн чи онлайн

Сесія 7.
Етика в сучасній журналістиці та її роль у висвітленні конфліктно-чутливої тематики

Тривалість: 1 година 5 хвилин

Мета:
- дати визначення понять «журналістська етика», «конфліктно-чутлива тематика», «вразливі соціальні групи»;
- пояснити пріоритетність дотримання етичних принципів у висвітленні/описі конфліктно-чутливих груп;
- дати інформацію про типи конфліктно-чутливих соціальних груп;
- підвищити мотивацію учасників та учасниць до коректного висвітлення тем, що стосуються вразливих груп населення

Методи проведення сесії:
- інформаційне повідомлення (презентація);
- дискусія;
- мозковий штурм;
- презентація результатів

Специфічні поняття, терміни, абревіатури:
- етика
- журналістська етика
- Кодекс етики українського журналіста
- соціальний конфлікт
- конфліктно-чутлива тематика

ОПИС

Вправа 1. «Асоціація», або «Коли я говорю «етика», я маю на увазі...»

Час виконання: 15 хвилин

Інструкції:
1. Запропонуйте учасникам та учасницям назвати три асоціації, які виникають у них, коли вони чують слова «етика» в журналістиці.

2. Записуйте відповіді на фліпчарті або дошці.

3. Обговоріть з групою результати, зверніть увагу на нестандартні, цікаві варіанти.

Вправа 2. Журналістська етика

Час виконання: 10 хвилин

Обладнання: проєктор або аркуш паперу на фліпчарті

Інструкції:
1. Виведіть на екран, або повішайте аркуш паперу на дошці або фліпчарті із визначенням(и) «журналістська етика».

2. Надайте інформацію групі про те, що таке «журналістська етика», основні етичні принципи, які стосуються гендерної тематики (див. Додаток 7.1).

Вправа 3. Хто може вважатися вразливою соціальною групою/які соціальні групи є складовими конфліктно-чутливої тематики в журналістиці? Чому?

Час виконання: 40 хвилин

Обладнання: аркуш паперу на фліпчарті

Інструкції:
1. Виведіть на екран одне з можливих визначень поняття «вразлива група населення». Дайте можливість учасникам та учасницям уважно прочитати визначення та запитайте, чи зрозуміле визначення (5 хвилин).

2. Методом «мозкового штурму» запропонуйте присутнім сформувати узагальнений список, які соціальні групи можуть належати до таких груп, а також, з точки зору журналістики, до конфліктно-чутливої тематики. Запишіть на фліпчарті кінцевий список таких вразливих груп (10 хвилин).

Приклад списку: етнічні групи, релігійні групи, маргінальні групи – екс-ув'язнені, люди із залежностями (алкоголізм, наркозалежність, ігрова залежність), а також діти, жінки, ЛГБТІК-спільнота, люди, які живуть з ВІЛ/СНІД, люди з інвалідністю, ВПО (внутрішньо переміщені особи) та ін.

3. Об'єднайте групу в чотири малі групи за принципом сезонів року (зима/весна/літо/осінь). Кожна група отримує папір та маркери. Озвучте завдання: «Кожна підгрупа має 10 хвилин щоб написати 3-5 головних, з їх точки зору, правил, які мають застосовуватися в редакції при висвітленні конфліктно-чутливих тем, де головними героями є представники визначених груп. При написання правил застосовуйте принцип «завжди» – «ніколи» (15 хвилин).

4. Запросіть презентувати результати (10 хвилин).

ПОРАДИ ТРЕНЕРСЬКІЙ КОМАНДІ

До вправи 1:
Зазвичай тема «етики» викликає нудьгу серед практикуючих журналістів. Як правило, прийнято вважати, що це – очевидно та завжди нудно. Замотивуйте учасників та учасниць подумати про це, посилаючись на розуміння їх почуттів стосовно цієї теми. Підкажіть, що розуміння поняття етики важливе для їх професійного зростання незалежно від їх нинішнього статусу.

Задля привернення уваги можна почати із демонстрації цікавого/провокуючого прикладу з неетичним змістом. Наприклад, можна показати новину на кшталт «Полиция разыскивает проститутку-транссексуала, прибывшую из Харькова в Запорожье на заработки (ФОТО)» https://cutt.ly/Aez55RY (див. Додаток 7.2). А потім запитати: коли ви бачите таку новину і думаєте про журналістську етику, які асоціації у вас виникають щодо етики?

До вправи 2:
Ви можете використовувати інше визначення професійної етики журналіста. При обговоренні прикладів порушення етичних принципів, одразу попросіть групу наводити приклади лаконічно, виділяючи на це не більше 1-2 хвилин. Обмежтеся 2-3 прикладами порушень і запевніть, що повернетеся до цієї теми пізніше. Зокрема, при обговоренні тематичних кейсів.

До вправи 3:
Майте на увазі, що існує різниця між «конфліктними» та «конфліктно-вразливими» групами населення. Періодично учасники називають серед цих груп, зокрема, політиків, воєнних, злочинців тощо. Акцентуйте увагу на тому, що конфліктно-чутлива тематика в журналістиці стосується тих груп населення, які є вразливими в соціумі/суспільстві й потребують додаткового захисту та підтримки.

Аби скоротити час на презентації результатів, слід вивісити всі підготовлені списки правил й зачитати самому/самій, уточнюючи незрозумілі моменти з підгрупою, а також вказуючи на найбільш коректні або, навпаки, неправильні підходи до висвітлення цієї тематики.

Рекомендується помічати кольоровим маркером правила, які слід використовувати в журналістській роботі, та викреслювати ті, які є спірними або некоректними у висвітленні конфліктно-чутливої тематики. Якщо на дискусію бракуватиме часу, запропонуйте її продовжити на перерві: у неформальному спілкуванні найбільш гострі моменти вирішуються ефективніше та оперативніше

Сесія 8.
Мова ворожнечі: як уникнути упередження в журналістських текстах. Робота з кейсами

Тривалість: 55 хвилин

Мета:
- дати визначення поняття «мова ворожнечі»;
- надати опис методики по визначенню проявів мови ворожнечі в журналістських текстах;
- проаналізувати журналістські матеріали на наявність мови ворожнечі та порушення етичних принципів при висвітленні гендерної тематики;
- систематизувати ключові помилки, яких припускаються при написанні новин/матеріалів на гендерну тематику;
- підвищити мотивацію учасників та учасниць коректно висвітлювати теми, що стосуються вразливих груп населення

Методи проведення сесії:
- інформаційне повідомлення (презентація);
- кейс-стаді;
- дискусія

Матеріали, які необхідні для проведення сесії:
фліпчарт, проєктор, роздаткові матеріали, маркери

Специфічні поняття, терміни, абревіатури:
- мова ворожнечі
- м'яка, середня, жорстка мова ворожнечі
- гендер
- некоректна лексика

ОПИС

Вправа 1. Розбір етичних кейсів

Час виконання: 30 хвилин

Інструкції:

1. Об'єднайте учасників та учасниць в групи, в яких вже працювали (4 чи 5 груп по 4 людини).

2. На екран виведіть приклади етичних ситуацій із варіантами відповідей, серед яких команди за дві хвилин мають обрати і обґрунтувати свій

варіант. Для зручності варто використовувати таймер. Варіанти етичних кейсів – у Додатку 8.1.

Вправа 2. «Мова ворожнечі»

Час виконання: 20 хвилин

Інструкції:

1. Запитайте в присутніх, що таке «мова ворожнечі» і як вона виглядає в журналістських матеріалах? Які типи мови ворожнечі існують? Який результат використання мови ворожнечі з точки зору авдиторії? На кого спрямована мова ворожнечі? Запропонуйте одне з можливих визначень, що є мовою ворожнечі (5 хвилин).

Мова ворожнечі (hate speech) – слова і вислови, які підсвідомо або явно програмують людину на неприйняття, агресію щодо людей іншої національності, віросповідання, життєвих принципів, звичок, розпалює ненависть до певної групи людей.

2. Запропонуйте групі подивитися короткі відео про три типи мови ворожнечі (див. Додаток 8.2):
▸ https://cutt.ly/wez0qCr ▸ https://cutt.ly/sez0wd9 ▸ https://cutt.ly/xez0wSH

3. Обговоріть, наскільки актуальною є мова ворожнечі в тематиці гендерної рівності. Виведіть на екран для зручності в подальшій роботі список основних проявів мови ворожнечі (див. Додаток 8.3) (10 хвилин).

4. Обговоріть, чи все зрозуміло зі списку. Чи є тут несподівана/незнайома інформація. Наголосіть на токсичності використання мови ворожнечі для авдиторії будь-яких медіа (5 хвилин).

ПОРАДИ ТРЕНЕРСЬКІЙ КОМАНДІ

До вправи 1:
Кейси для обговорення можна спродукувати із повідомлень медіа, які стосуються вашої тематики. Приклади застосування мови ворожнечі також можна подивитися тут (див. Додаток 8.4):
▸ https://cutt.ly/Hez0r7y ▸ https://cutt.ly/zez0tsT

Сесія 9.
Професійні стандарти журналістики та варіанти висвітлення гендерної тематики

Тривалість: 55 хвилин

Мета:
- дати визначення поняття «професійні стандарти журналістики»;
- надати опис методики по визначенню професійних стандартів в журналістських текстах;
- проаналізувати журналістські матеріали на наявність порушень стандартів та етичних принципів при висвітленні гендерної тематики;
- систематизувати ключові помилки, яких зазвичай припускаються при написанні новин/матеріалів на гендерну тематику;
- підвищити мотивацію учасників та учасниць коректно висвітлювати теми, що стосуються вразливих груп населення

Методи проведення сесії:
- інформаційне повідомлення (презентація);
- кейс-стаді;
- дискусія

ОПИС

Вправа 1. Професійні стандарти журналістики

Час виконання: 20 хвилин

Інструкції:
1. Виведіть на екран або повісьте аркуш паперу на дошці (фліпчарті) із визначеннями «професійні стандарти» та запропонуйте згадати, які стандарти/принципи належать до переліку базових професійних стандартів журналістики. На фліпчарті запишіть правильні відповіді.

2. Після цього виведіть на екран перелік базових стандартів із поясненням кожного. Перелік професійних стандартів журналістики – у Додатку 9.1.

3. Обговоріть, чому «об'єктивність» не є і не може бути стандартом журналістики.

Вправа 2. Розбір журналістських кейсів із гендерної тематики (робота в малих групах)

Час виконання: 30 хвилин

Обладнання: проектор, роздатковий матеріал, маркери, фліпчарт

Цю вправу можна провести двома варіантами (на вибір)

Інструкції до Варіанту 1:
1. Об'єднайте присутніх у малі групи. Кожна група отримує приклад реальних новин (у кожної групи однакова новина) з гендерної тематики. Для зручності, цю ж новину можна вивести на екран. Команди мають 5-7 хвилин, аби визначити, які професійні стандарти журналістики порушені в тексті.
2. Після визначення кожна група пропонує свій варіант по одному порушенню з аргументацією та передає слово іншій групі. Групи обговорюють матеріал не більше 5 хвилин і переходять до наступного кейсу. У результаті такої роботи група опрацьовує 3-4 кейси.

Інструкції до Варіанту 2:
1. Учасники та учасниці в кожній групі отримують приклад реальних новин (у кожної групи різні новини) з гендерної тематики. Вони мають 7-10 хвилин илин, аби визначити, які професійні стандарти журналістики порушені в тексті, та переробити текст так, аби уникнути порушень етичних та професійних стандартів, зокрема, переробити заголовок та лід.
2. Після завершення, новина кожної підгрупи виводиться на екран, а робоча група пропонує свої зміни.
3. Узагальніть, що нового дізналися учасники та учасниці на цій сесії. Наголосіть на необхідності дотримуватися стандартів: етичних та професійних заради професійного зростання.

Приклади новин для розбору (див. Додаток 9.2):
- https://cutt.ly/uez0sgC
- https://cutt.ly/Vez0sRP
- https://cutt.ly/Gez0sLj
- https://cutt.ly/Mez0sMv

Узагальніть, що нового дізналися присутні в цій сесії. Наголосіть на необхідності дотримуватися стандартів: етичних та професійних заради професійного зростання учасників та учасниць.

ПОРАДИ ТРЕНЕРСЬКІЙ КОМАНДІ

До вправи 1:
У роботі над цим розділом вам може допомогти онлайн-курс «Новинна грамотність» (Додаток 9.3) https://cutt.ly/rez0gIY Враховуйте, що практикуючі журналісти та журналістки досить скептично ставляться до таких частин навчання, вважаючи, що це вже і так відомо. Ви можете почати цю вправу з якогось яскравого прикладу порушення стандартів у гендерній тематиці

Сесія 10.
Завершення тренінгового дня. Рефлексія

Тривалість: 30 хвилин

Мета:
- провести зворотний зв'язок по тренінгу загалом;
- визначити, чи досягли присутні поставленої перед собою мети

Методи проведення сесії:
- зворотній зв'язок від учасниць та учасників;
- заключне слово тренерської команди

ОПИС

Час виконання: 30 хвилин

Інструкції:
1. Запросіть групу поділитися емоціями та думками за пройдений день тренінгу. Варіантів для рефлексії у нестандартний спосіб є дуже багато, наприклад, попросити подумати, з яким кольором, або твариною чи предметом присутні себе асоціюють на цей момент і чому. Відповідати можна по колу або по піднятій руці.

На завершення подякуйте учасникам та учасницям за роботу та нагадайте про час початку роботи наступного дня.

ПОРАДИ ТРЕНЕРСЬКІЙ КОМАНДІ

Бажано, щоб зворотній зв'язок дали всі учасники та учасниці групи

Вступ у день. Актуалізація роботи другого дня

Час виконання: 20 хвилин

Інструкції:
1. Зробіть вступне коло, актуалізувавши роботу першого дня. Вступ у день може бути за допомогою питання «З яким настроєм та з яким запитом я сьогодні тут?» або «З яким кольором (твариною/предметом/об'єктом) я сьогодні асоціююсь і чому?»

2. Варто дати можливість учасницям та учасникам поставити запитання або зробити уточнення, якщо вони мають в тому потребу.

3. Коротко проговоріть план третього дня.

Сесія 11.
Гендер і медіа: створення гендерного кодексу редакції

Тривалість: 40 хвилин

Мета:
- надати приклади формулювань для гендерного кодексу редакції, які можна використовувати у подальшій журналістській діяльності;
- навчитися формулювати принципи роботи над матеріалами з гендерної тематики;
- підвищити мотивацію учасників та учасниць коректно висвітлювати теми, що стосуються гендеру

Методи проведення сесії:
- інформаційне повідомлення (презентація);
- мозковий штурм;
- дискусія/обговорення

Матеріали, які необхідні для проведення сесії:
фліпчарт, проєктор, роздаткові матеріали, маркери

ОПИС

Створення гендерного кодексу (робота в малих групах)

Інструкції:
1. Запропонуйте учасникам та учасницям об'єднатися в групи, в яких вони працюватимуть цей день. Роздайте їм окремі аркуші паперу для фліпчарту та маркери. Після цього роздайте приклад уривку із гендерного кодексу, який був прийнятий в Канаді в 1990 році (див. Додаток 11.1).

2. Запропонуйте учасникам уявити себе редакторами/редакторками своїх медіа, в яких є повна свобода щодо розробки та впровадження редакційної політики та з цієї позиції скласти перелік 10 принципів висвітлення гендерної тематики в їх медіа з використанням принципу «завжди-ніколи». Поясніть, що принципи мають бути сформульовані у розповідному реченні з підметом та присудком, максимально конкретизовані та мають бути зрозумілими будь-кому, хто їх прочитає, наприклад, новим журналістам/кам, які прийшли працювати до редакції.

Приклади неправильних формулювань:

- Рівні права
- Так – коректній лексиці, ні – мові ворожнечі
- Етичне висвітлення гендерної тематики

Приклади правильних формулювань:

- Ми завжди використовуємо коректну лексику в гендерній тематиці, і, якщо потрібно, консультуємося із експертами/ками в цій сфері стосовно термінів та понять, які можуть бути для нас не до кінця зрозумілими
- Ми ніколи не вживаємо мову ворожнечі при висвітленні гендерної тематики, уважно застосовуючи терміни та поняття, які можуть викликати двозначну реакцію як героїв/нь публікацій, так і авдиторії
- Ми завжди застосовуємо баланс експертів та експерток у наших публікаціях, при цьому, орієнтуємося на їхній професійний рівень.

3. По завершенню другої частини запропонуйте вивісити папір із принципами в одному місці, аби їх бачили усі присутні. Кожна підгрупа презентує свій проєкт кодексу. У підсумку, з усіх частин роботи складіть єдиний реєстр принципів, який можна використовувати в подальшій практичній роботі.

ПОРАДИ ТРЕНЕРСЬКІЙ КОМАНДІ

Варто обговорювати незрозуміле/неточне/загальне, що привернуло увагу. Якщо, наприклад, якась позиція, з вашої точки зору, виглядає загальною або неточною, уточнюйте її спочатку в спікера/ки, а потім у самої команди. Окрім цього, можна роботи перехресну перевірку й запитувати в інших команд: «Що, на вашу думку, конкретно означає цей принцип?»

Сесія 12.
Приклади професійних матеріалів з гендерної тематики.
Робота з кейсами

Тривалість: 45 хвилин

Мета:
- навчитися бачити теми, що стосуються гендеру;
- надати приклади інформаційних приводів у регіонах з гендерної тематики;
- проаналізувати теми на предмет актуальності та запиту авдиторії;
- показати варіанти структури якісних текстів з гендерної тематики;
- підвищити мотивацію учасників та учасниць коректно висвітлювати теми, що стосуються гендеру

Методи проведення сесії:
- інформаційне повідомлення (презентація);
- мозковий штурм;
- дискусія/обговорення

Матеріали, які необхідні для проведення сесії:
фліпчарт, проєктор, роздаткові матеріали, маркери

ОПИС

Вправа 1. Якісні тексти з гендерної тематики

Час виконання: 45 хвилин

Інструкції:
1. Виведіть на екран презентацію з лінками на якісні тексти з гендерної тематики та розгляньте їх, коротко описуючи, про що текст, в якому форматі він зроблений та чому це є прикладом якісного тексту. Запитайте в учасників, чи зустрічають вони гарні приклади ресурсів/окремих матеріалів на гендерну тематику, які можуть бути корисними для колег.

Приклади для обговорення (див. Додаток 12.1):
- https://cutt.ly/rez2eaa
- https://cutt.ly/0ez2eMM
- https://cutt.ly/hez2rzd
- https://cutt.ly/4ez2rX9
- https://cutt.ly/Iez2tdd
- https://cutt.ly/yez2tA0

2. Запропонуйте учасникам та учасницям тренінгу сформувати список складових, який зробить матеріал на гендерну тематику затребуваним в авдиторії, на основі вже отриманої інформації в попередні дні та на прикладі матеріалів цієї сесії. Запишіть ці складові на дошці. Спробуйте узагальнити елементи, які є в прикладах якісних матеріалів на гендерну тематику.

Наприклад:

- У гарному матеріалі має бути герой/героїня.
- Ця проблема має викликати емоції.
- У матеріалі мають бути оригінальні фото.
- Найкращий жанр для таких матеріалів – історія (це може бути лонгрід, або кліпова історія, розбита на частини, або гра, або квест).
- У такому матеріалі мають бути цифри, про які ви не знали (наприклад, що тільки 10% жінок, що постраждали від насилля, говорять про це).
- Матеріал має бути ілюстрований гарною інфографікою.
- У матеріалі мають бути думки експертів чи експерток тощо.

3. Виведіть на екран рекомендації Міжнародної Пресової служби при підготовці гендерно-збалансованих матеріалів – у Додатку 12.2.

Сесія 13.
Гендер і авдиторія: створення тематичного банку

Тривалість: 60 хвилин

Мета:
- навчитися бачити теми, що стосуються гендерної рівності;
- надати приклад розкриття гендерної тематики у вигляді серії матеріалів у регіональних медіа;
- надати приклади інформаційних приводів у регіонах з гендерної тематики;
- проаналізувати теми на предмет актуальності та запиту авдиторії;
- підвищити мотивацію учасників та учасниць коректно висвітлювати теми, що стосуються гендеру

Методи проведення сесії:
- інформаційне повідомлення (презентація);
- кейс-стаді;
- мозковий штурм;
- дискусія/обговорення

ОПИС

Вправа 1. Справа Марченка. Як висвітлювати заяви/дописи посадовців щодо гендеру

Час виконання: 20 хвилин

Обладнання: проєктор, роздатковий матеріал, маркери, фліпчарт

Інструкції:
1. Запропонуйте учасникам та учасницям для ознайомлення приклад реакції медіа на дописи у соцмережі посадовця, замголови Запорізької облради Владислава Марченка, уповноваженого з гендерних питань, щодо взаємозв'язку коротких спідниць, які носять дівчата, та проституції (див. Додаток 13.1): https://cutt.ly/Tez2QVt. Запропонуйте групі виказати ідеї, як їхні медіа могли б зреагувати і чи зреагували б на цей пост.

2. Покажіть варіанти розкриття теми регіональними медіа як зразок затребуваного в авдиторії контенту (див. Додаток 13.2).

Хронологія публікацій: https://cutt.ly/6ez2WEA
Facebook: #забулазапитатьумарченко
- https://cutt.ly/Tez2Euw
- https://cutt.ly/hez2EhA
- https://cutt.ly/oez2EQG
- https://cutt.ly/pez2EOF
- https://cutt.ly/7ez2EHM
- https://cutt.ly/kez2E2w

Обговоріть важливість таких кампаній задля привернення уваги до гендерної тематики та запобігання дискримінації за гендерною ознакою.

3. Завершіть обговорення відповіддю на запитання: що могли б зробити ваші медіа?

Вправа 2. Створення тематичного банку для конкретної авдиторії медіа (робота в малих групах)

Час виконання: 40 хвилин

Обладнання: проєктор, роздатковий матеріал, маркери, фліпчарт

Інструкції:
1. Запропонуйте присутнім об'єднатися в команди, в яких уже працювали, і методом випадкового вибору (один представник групи витягує варіант) обирають ту авдиторію, для якої будуть створювати тематичний банк.

Приклади авдиторії:

- Ганна Іванівна, 53 роки, шкільна вчителька, незаміжня, має сина та двох онуків, дописує в районну газету вірші та літературні есеї. Активна, бере участь у житті свого районного містечка. Любить квіти

- Антон, 18 років, класичний представник цифрової спільноти. Студент. Навчається у виші. Живе у місті-мільйоннику. Любить дізнаватися про нове, користуватися новими сервісами. Майже всю інформацію споживає через інтернет: не читає паперових книг, журналів тощо. У вільний час грає в інтелектуальні відеоігри. Періодично спілкується з друзями поза мережею

Таких прикладів авдиторії має бути не менше 4-5 для кожної групи. Заздалегідь складіть різні портрети авдиторії, аби залучити максимальну кількість типажів читачів/глядачів для роботи у підгрупах (5 хвилин).

2. Команда, використовуючи результати попередньої вправи, методом мозкового штурму створює список тем для обраної авдиторії (не менше 10 тем) і записує їх на папері для фліпчарту. Теми мають бути максимально конкретизовані (30 хвилин).

3. Ознайомте інші групи зі своїми авдиторіями та списком тем, прокоментуйте їх (20 хвилин).

ПОРАДИ ТРЕНЕРСЬКІЙ КОМАНДІ

До вправи 1:
Ви можете обрати для прикладу будь-який інший цікавий кейс вашого регіону. Моніторте заяви представників влади з гендерних питань та мотивуйте редакції реагувати на некоректні висловлювання влади.

Приклад ще одного кейсу:
Справа Савченка (екс-голова Миколаївської ОДА) (Додаток 13.3):
Офіційна версія: https://cutt.ly/Aez2Ljx
Що було сказано: https://cutt.ly/sez2LR5
Як відреагував Щур: https://cutt.ly/Nez2LJg

До вправи 2:
Порекомендуйте присутнім подивитися в календарі визначні на рік дати, дотичні до гендерної тематики. Також актуалізуйте знання першого дня і порекомендуйте пошукати серед тем, які були розглянуті напередодні, зокрема, тему гендерно-обумовленого насильства, стереотипів, ксенофобії, прав людини тощо.

Підказуйте їм варіанти тем, які можуть бути затребуваними їхніми авдиторіями. Під час роботи корегуйте записи, аби до кінця вправи вони були сформульовані максимально точно та могли стати у нагоді для інших команд у їх роботі поза тренінгом.

Приклади некоректно сформульованих тем:

- Гендер і влада
- Жінки в політиці
- Проблеми гендеру в регіоні
- Насилля в сім'ях

Приклади коректно сформульованих тем:

- Як живуть трансгендери у нашому місті
- Як/чи проявляється сексизм у заявах регіональних чиновників: топ-5 заяв
- Скільки жінок в місцевій раді і чи їх сприймають виборці
- Сексизм в місцевій рекламі (рейтинг/аналіз)
- Як працюють уповноважені з гендерних питань в регіонах: топ-5 рішень/заяв/проблем за останній рік
- Насилля у сім'ях: скільки жінок/дітей/чоловіків насправді страждають від домашнього насилля в нашому місті
- Хто такий кривдник: портрет людини, яка може бити свого партнера/ку

Сесія 14.
Створення плану-проєкту матеріалу з гендерної тематики.
Презентація проєктів матеріалів

Тривалість: 2 години 10 хвилин

Мета:
- проаналізувати теми на предмет актуальності та запиту авдиторії;
- навчитися професійно розробляти теми, що стосуються гендерної рівності;
- навчитися враховувати ключові етичні та професійні стандарти при розробці матеріалів з гендерної тематики;
- підвищити мотивацію учасників та учасниць коректно висвітлювати теми, що стосуються гендеру.

Методи проведення сесії:
- мозковий штурм;
- дискусія/обговорення;
- презентація результатів

ОПИС

Вправа 1. Вибір теми для розробки проєкту

Час виконання: 15 хвилин

Обладнання: проєктор, роздатковий матеріал, маркери, фліпчарт

Інструкції:
1. Групи працюють у тому ж складі, в якому розробляли теми, що стосуються гендеру, для обраної авдиторії. Запропонуйте учасникам та учасницям обрати одну тему із заявлених в попередній сесії для детальної роботи над планом проєкту матеріалу.

2. Виведіть на екран/повісьте на дошці опис підходу до створення матеріалу і його структури (див. Додаток 14.1) та дайте можливість ознайомитися із ним. Запитайте, які питання є в групи та чи все зрозуміло.

Вправа 2. Створення плану-проєкту матеріалу для конкретної авдиторії медіа (робота в малих групах)

Час виконання: 60 хвилин

Обладнання: проєктор, роздатковий матеріал, маркери, фліпчарт

Інструкції:
1. Учасники й учасниці методом мозкового штурму розробляють план-проєкт матеріалу на обрану тему для своєї авдиторії та створюють макет публікації.

2. Запропонуйте візуалізувати результати на папері задля подальшої презентації проєкту авдиторії.

Вправа 3. Презентація результатів. Ознайомлення інших груп із своїми авдиторіями та планом-проєктом матеріалу з гендерної тематики

Час виконання: 55 хвилин

Обладнання: проєктор, фліпчарт

Інструкції:
1. Кожна група має на презентацію 10 хвилин (для зручності можна використовувати таймер). У межах презентації група має ще раз нагадати, для якої авдиторії було розроблено проєкт. Після цього попросіть інші групи спробувати сприйняти презентацію з точки зору авдиторії, про яку йшлося, а не журналіста чи журналістки.

2. Після презентації запитайте колег: хто б з них як авдиторія захотів/ла прочитати/подивитися цей матеріал? Запитайте чому – в тих, кому проєкт сподобався, і тих, кому не сподобався.

3. Систематизуйте зауваження і висловіть свої, якщо вони є. Надайте фінальну оцінку проєкту. Подякуйте групі за роботу. Запросіть наступну групу до презентації проєкту.

4. Після усіх презентацій резюмуйте за допомогою всіх присутніх, що робить матеріал дійсно цікавим для авдиторії. Запишіть складові успішного та професійного матеріалу на фліпчарті. Подякуйте усім учасникам та учасницям за роботу.

ПОРАДИ ТРЕНЕРСЬКІЙ КОМАНДІ

До вправи 1:
Іноді в групах виникає супротив або нерозуміння, яку тему можна брати і чи взагалі можливо зробити те, що від них просять. Акцентуйте увагу на тому, що з урахуванням великої завантаженості поточними справами на роботі, зазвичай у редакції немає часу на розробку справді гарних матеріалів/сюжетів. І зараз у них є чудова можливість для творчості, на яку часто бракує часу. Окрім того, акцентуйте увагу на тому, що вони можуть обирати будь-який формат для свого матеріалу. Це також є творчою реалізацією. Підтримайте їх вибір теми або допоможіть його зробити, якщо у групи виникнуть складнощі (наприклад, не буде кворуму щодо вибору однієї теми). Наголосіть, що є сильним, а що слабким у темі, з приводу якої виникла дискусія, – це завжди допомагає зробити вибір.

До вправи 2:
Нагадайте присутнім, що план-проєкт має бути обов'язково візуалізований. Найдоступніший варіант – створений на папері для фліпчарту. При цьому зауважте, що це має бути не набір тезисів, а саме візуалізація. Наприклад, як зверстана сторінка газети, як структура лонгріду, або як план телевізійної програми чи як інструкція для гри.

До вправи 3:
Нагадайте усім, що при обговоренні проєктів, вони можуть критикувати сам проєкт, а не її авторів/ок. Зауважте це на початку обговорення та попросіть представників/ць групи, що презентує проєкт, спокійно сприймати конструктивну критику. Не бійтеся робити зауваження за проєктом з точки зору потреб авдиторії. Наприклад, тема може бути розроблена формально, або нудно, або хаотично. На це треба звертати увагу, аби актуалізувати журналістів/ок щодо якості їх роботи над журналістськими матеріалами загалом.

Звертайте увагу на вживання некоректної лексики/мови ворожнечі, стереотипів або маніпуляцій, які суперечать професійним та етичним стандартам журналістики. Звертайте на це увагу спокійно, у вигляді запитань: чи вважаєте ви такий вислів/підхід коректним? Як ви думаєте, чи коректно в такому форматі подавати таку тему тощо

Сесія 15. Завершення тренінгу. Фінальна рефлексія. Вручення сертифікатів	
Тривалість: 30 хвилин	
Мета: - провести зворотний зв'язок по тренінгу в цілому; - визначити, чи досягли мети на цьому тренінгу присутні	
Методи проведення сесії: - зворотній зв'язок від учасниць та учасників; - підсумкове слово тренерської команди	
Матеріали, які необхідні для проведення сесії: фліпчарт, проєктор, роздаткові матеріали, маркери	

ОПИС

Інструкції:
1. Для початку запропонуйте групі заповнити анкети на перевірку теорії, які вони заповнювали у перший день. Нагадайте, що організаторська команда проведе аналіз відповідей «до» та «після», щоб розуміти наскільки змінилося розуміння основних понять з теми.

2. Запропонуйте стисло кожному учаснику/кожній учасниці розповісти про те, що було важливим для нього/неї в тренінгу.
Можна відповідати за наступною схемою:
- «Із цього тренінгу я піду з (ідеєю, планом, завданням, почуттями) і чому...»;
- «Із того, що я дізнався/лась, я практично використаю...»

3. Роздайте анкети зворотного зв'язку, попросіть їх заповнити (Додаток 15.1). Ці анкети допоможуть проаналізувати задоволеність учасниць/учасників від тренінгу за різними критеріями.

4. На завершення подякуйте усім за роботу та вручіть сертифікати підтвердження участі.

ПОРАДИ ТРЕНЕРСЬКІЙ КОМАНДІ

Бажано щоб зворотній зв'язок дали всі учасники та учасниці групи. Також важливо домовитися про післятренінгову комунікацію між тренерською командою та учасниками/учасницями, наприклад, у групі в Facebook (яку варто створити заздалегідь та додати усіх учасників та учасниць тренінгу)